

Polecenia podsumowujące

1. Przedstaw główne założenia włoskiego faszyzmu.
2. Omów kult jednostki w faszyzmie na przykładzie Benita Mussoliniego.
3. Scharakteryzuj politykę faszystowskich Włoch względem Kościoła katolickiego.

Faszyzm we Włoszech

Podsumowanie

34

◆ Kryzys demokracji po Wielkiej Wojnie

Wzrost znaczenia polityków populistycznych mimo dokonania licznych reform w duchu demokratycznym (m.in. poszerzenia swobód obywatelskich, wprowadzenia 8-godzinnego dnia pracy, przyznania praw politycznych kobietom).

Wykorzystywanie przez populistów masowych środków przekazu (prasa, plakaty, radio, kino).

Spadek poparcia dla demokratycznych systemów rządów.

Rządy autorytarne w większości nowo powstałych po Wielkiej Wojnie państw.

◆ Droga Benita Mussoliniego po władzę

Wzrost niezadowolenia społeczeństwa włoskiego z wyników wojny, brak zadowalających korzyści terytorialnych i ekonomicznych.

Problemy gospodarcze i społeczne przyczyną napięć.

Wzrost popularności polityka populistycznego – Benita Mussoliniego.

1921 – założenie Narodowej Partii Faszystowskiej.

Populistyczna polityka faszystów oparta m.in. na zastraszaniu i przemocy, zyskująca poparcie wśród Włochów.

1922 – marsz czarnych koszul na Rzym. Mussolini mianowany premierem.

Początek budowy państwa faszystowskiego.

1923 – powołanie do życia Milicji Faszystowskiej.

Zmiana ordynacji wyborczej przez faszystów mająca zapewnić im sukces w wyborach.

Zwalczanie przeciwników politycznych przez członków bojówek faszystowskich.

1925 – Benito Mussolini dyktatorem.

◆ Rządy faszystów

Likwidowanie pluralizmu politycznego, prawo działania tylko partii faszystowskiej.

Reformy społeczne i gospodarcze przyczyną poparcia dla rządów faszystów we Włoszech.

Główne sukcesy społeczne i gospodarcze

- likwidacja bezrobocia
- rozbudowa systemu opieki zdrowotnej
- rozwój przemysłu zbrojeniowego i motoryzacyjnego
- budowa sieci dróg
- tworzenie korporacji

W polityce zagranicznej imperialne plany w basenie Morza Śródziemnego i Afryce.

1929 – podpisanie z papieżem paktów laterańskich, w tym konkordatu.

Likwidacja wolności słowa, druku i tajemnicy korespondencji.

Włochy państwem totalitarnym i pierwszym państwem faszystowskim na świecie.

◆ Cechy charakterystyczne włoskiego państwa totalitarnego

Władza wyłącznie w rękach partii faszystowskiej, brak opozycji.

Kult jednostki – Mussolini jako duce (wódz).

Kontrola każdej dziedziny życia społecznego obywateli.

Oddziaływanie na społeczeństwo przez media będące w rękach faszystów.

Sport i kultura jako narzędzia do budowania poparcia dla faszyzmu.

Strach, przemoc i przepisy administracyjne jako elementy walki z przeciwnikami politycznymi.

Polecane publikacje

J.W. Borejsza, *Szkoły nienawiści. Historia faszyzmów europejskich 1919–1945*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2000.

G. Hägg, *Mussolini. Butny faszysta*, przeł. W. Łygaś, Warszawa: Pruszyński, Media, 2015.

D.I. Kertzner, *Papież i Mussolini. Nieznana historia Piusa XI i rozkwitu faszyzmu w Europie*, przeł. J. Dzierzgowski, Wołowiec: Wyd. Czarne, 2016.

